

Nova Strava

Leto I.
Štev. 4
Posamezna številka
Din 1.—
Izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu

Naročnina
Mesečno Din 8.—
Četrletno „ 10.—
Polletno „ 15.—
Celoletno „ 25.—
Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 8
Telefon št. 2132
Rokopisov ne vračamo — Poštni ček. račun 17.177

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Narodnost je bistvo socialnega življenja

Za boljšega človeka

Napredek prirodoslovnih ved in s tem v zvezi razvoj tehnike, sta predrugačila način človekovega življenja in naredila človeka res za gospodarja stvarstva. Kjerkoli ni zadostovala sila človeških rok, je človekov razum iznašel stroj, da je bilo delo olajšano in je šlo hitreje naprej.

Tehnični napredek je zahteval od človeka mnogo bistroumnosti, potrpljenja in neprestanega opazovanja narave. Čim bolj se je človek poglobljal v naravne zakone, tem številnejši so bili izumi in tem popolnejša je bila mehanizacija dela.

Zlasti preteklo stoletje je ustvarilo kulturo in razvilo tehniko do višine, o kateri se človeku nikdar preje niti sanjati ni moglo.

Toda ves ta ogromen napredek in vse udobnosti, ki izvirajo iz njega, prihajajo z malenkostnimi izjemami v prid le maloštevilni kapitalistični družbi, ki poljubno razpolaga s produkcijskimi denarnimi in tehničnimi sredstvi. Večina delavskih ljudi se mora danes boriti z večjimi težavami, kot kedaj prej. Posledica tega je razkroj človeške družbe, vedno večje nasprotje med kapitalizmom in proletarijatom, med producenti in konsumentami. Med tem, ko je človek opazoval naravo in ji vzel skrivnost za skrivnostjo, je pozabil opazovati samega sebe in svojega bližnjega, je zašel na stranpota, ki ogrožajo kulturo in njene pridobitve ter sam obstoj družbe. Zavladal je z vso svojo brezobzirnostjo najogabnejši materijalizem.

Materijalizem ne prizna ne Boga, ne duše, misli o nadzemskih silah so le namišljeni odsvit. Materijalizem je vrzel, samo zna računati, on je brez srca in kulture, on uči o nasilju, o večnem boju za gnotne koristi. Človek sme poznati samo gospodarske koristi.

To je Marksov materijalističen nauk, ki je na eni strani priznal, da je današnji sebični kapitalistični družabni red nujno utemeljen, na drugi strani pa je poklical v življenje revolucionarne proletarske množice, ki svoje zadržanje hočejo usmerjati samo po materijalističnih sebičnih načelih, imajoč pred očmi samo trenutne, lastne koristi. Kapitalist materijalistično naziranje ugaja, saj na materijalizmu sloni njih izkoriščevanje delavnega človeka. Kapitalizem uči, da človek sme rabiti vsako sredstvo, da si ustvari udobno in brezskrbno življenje, četudi na škodo bližnjega.

Družabne vezi in obzire, ki človeka utesnjujejo, je treba zrahljati in delati le na to, kar je posamezniku v korist.

Kopičenje premoženja je v skladu z marksističnim naukom o kapitalizmu. Marksistični socialisti, morajo zato biti pristaši razredne borbe, oni morajo klicati k revoluciji in k boju vseh proti vsem.

Vsebina: Za boljšega človeka. — Narodnost in internacionala. — Gospodarski pomen socialnega zavarovanja. — Kaj pa program? — Uredba o minimalnih mezdah. — Proračun ministrstva socialne politike. — Zanimiva borba. — Strokovni vestnik. — Zanimivosti in pripombe.

Narodnost in internacionala

V življenju se večkrat dogaja, da si teorija in praksa nasprotujeta. To nesoglasje, ki ga je treba odkrito priznati, se pogosto kaže tudi med socialističnimi teorijami in prakso socialističnih strank. Tu se hočemo dotakniti le ene točke, t. j. mednarodnostnega ali brez-narodnostnega načela v socializmu. Kakor znano, vse struje, ki programatično temelje na marksizmu izpovedujejo v teoriji načelo mednarodnosti odnosno zanikajo vsako narodnost. Od tega načela pa se njihova praksa očitno oddaljuje, tako da jo je le s težavo mogoče razločevati od prakse nacionalnih strank. Ta pojav v socialistični praksi je tako reden pojav, da ga ne moremo smatrati samo za trenutno taktično potezo.

Zgodovina socializma menda ne pozna gibanja, ki bi bilo radikalnejše in doslednejše v svoji praksi, kakor se je to pokazalo v Rusiji. Ruski proletarijat, ki je bil do revolucije zelo mednarodno razpoložen in internacionalno orientiran, po uspešni revoluciji ni postal le gospodar vse politične moči v veliki ruski državi, ampak si je obenem ustvaril v Rusiji svojo domovino, dočim je preje hotel živeti brez domovine. Čez noč in nevede se je prebudila v ruskem delavcu narodna ruska zavest, ki se danes pri vsaki priliki bolj vidno in borbeno pojavlja. Ugotovljena so dejstva, ki nam dokazujejo, da se je sprva internacionalen boljševizem tekom zadnjih let v svoji praksi bistveno odmaknil od marksizma, iz katerega je teoretično izhajal. Ruski proletarijat se je začel šele po socialni revoluciji duševno, t. j. kulturno dvigati. Njegovo duševno življenje je dobilo rusko barvo. Vzklilo je na ruski zemlji, katero začne ruski proletarec spoznavati in ljubiti kot svojo domovino. Narodnost je sila, ki zamore socializmu le koristiti, ako jo usmeri sebi v prid.

Narodnost je pravi temelj mednarodnosti, ki jo je mogoče pravilno pojmovati le kot solidarnost med narodi. Marksistično naziranje, da je narodnost izmišljotina kapitalizma, je življenje ovrglo in vreči ga bo treba tudi iz socialističnih teorij v interesu celokupnega proletarijata, da najde zopet stik z narodno celoto, v kateri živi in snuje svojo bodočnost, ne da bi se mu bilo treba zaradi tega odreči pametne in koristne solidarnosti z ostalim proletarijatom sveta.

Taki nazori pa ugonablajo družbo, razkrajajo narod, upropaščajo stanove, razbijajo državno in narodno skupnost, uničujejo kulturo in civilizacijo.

Mi zavračamo materijalističen nauk in se pridružujemo besedam velikega brata Klofača, ki kliče: «Boljši človek je na materijalistični podlagi nemogoč. Najdimo pot k onim, ki bodo delali za srčno in duševno kulturo boljšega človeka. Družba brez idealov je zapisana poginu.»

Pogubne materijalistične nauke, ki ponižujejo človeka v žival, je treba v družbi nadomestiti z etičnimi in moralnimi načeli. Človek mora zopet spoštovati ideale in kulturo srca. To vzgojno delo smo dolžni vršiti vsi, v imenu kulture t. j. v imenu vsega, kar nas dviga nad žival in nas razlikuje od ostalih živih bitij.

Zakaj bi se sramovali povedati, da smo narodni, da ljubimo rodno zemljo, naše gozdove in livade, naše gore in poljane, da jih ljubimo, ker so del naše bivanja, del nas samih. Ni treba, da smo nestrpni. Tujec na naši zemlji nam mora biti gost, kakor to zahteva znana jugoslovanska gostoljubnost, nikdar pa ne more biti ta tujec odločujoč činitelj, ki lahko preganja in muči naše delavstvo. V tem pogledu smo kazali vse premalo narodnega ponosa in prav v tem nam je internacionalna ideologija, ki vceplja narodno mladenost največ škodovala. Pravilen je izrek, ki pravi, da brez socializma ni narodnosti in brez narodnosti ni socializma.

Kolonije

—o— Nemčija je z mirom, ki je zaključil svetovno vojno, izgubila vse svoje kolonije, ki jih je v glavnem imela v zapadni Afriki. Te kolonije so določbe pariškega miru izročile v varstvo in upravljanje Društvu narodov. To društvo pa je upravo poverilo posameznim državam, predvsem Angliji, ki mandatne posle izvršuje v imenu Društva narodov. Nemci so po zmagi Hitlerja začeli neizprosno in na celi črti rušiti določbe pariškega miru. Pri tem so postopali korajžno in brezobzirno in so šli mirno mimo in preko vseli dogovorov, na katere so svoječasno dali svoje podpise. Od velikih problemov, ki jih je ustvaril svetovni mir in ki neprestano groze, da postanejo vzrok za nove vojne, je ostal zlasti nerešen problem kolonij. Nemci so sicer stalno namigavali, da se kolonijalni posesti, niso odrekli, da hočejo imeti kolonije nazaj v polnem obsegu, ker so kolonije nemškemu gospodarstvu neobhodno potrebne in ker brez kolonij Nemčija ni velesila in enakovreden činitelj v razvoju svetovnih prilik. V zadnjem času so Nemci pokazali voljo in odločnost, da hočejo tudi kolonijalno vprašanje spraviti z mrtve točke in isto končno veljavno rešiti v svoj prilog. To vprašanje je trd oreh, ki ga bodo tudi trdi nemški zobje težko pregrizli. Odpor kažejo predvsem Angleži, dalje tudi Francozi, kar je naravno, ker se je tako angleško kakor tudi francosko gospodarstvo posesti nemških kolonij prilagodilo in bi se z odstopom teh ozemelj moralo odreči neizmernim gospodarskim koristim.

Kolonije pomenijo za države neizmerno gospodarsko moč. Opažamo, da je bil boj za kolonije vedno zelo oster, vemo tudi, da so kolonijalni problemi neposredno pred svetovno vojno svetovno

ozračje nevarno zastrupili, kar je v nemali meri olajšalo izbruh vojne. Nemčija je vsled kolonijalne posesti postajala premočna in zato sosedom nevarna. Kolonije prinašajo neizmerno gospodarske koristi, ker so te zemlje bogate na surovinah in na vsem, kar more služiti gospodarski okrepitvi države, ki je v srečnem položaju, da more izkoriščati bogastvo kolonij. Kapital dobi v kolonijah najhvalejše polje za svoje vsestransko uveljavljanje. Izkoriščanje kolonij je zlasti zato lahko in dobičkanosno, ker prebivalci kolonij ne uživajo nikakih pravic in so pravi gospodarski sužnji nevidnega kapitala, ki je odprl rudnike, navrtal petrolejske vrelce ali posadil cele planjave s koristnim drevjem in bilkami. Kolonijalni problem je v očeh demokracije problem modernega gospodarskega suženjstva in brezmejnega izkoriščanja. Kolonijalna posest zasužnji kolonijalne narode, ki izgube tudi svojo preprosto prejšnjo naravno svobodo. Kolonije so zatočišče za tuj kapital, ki išče možnosti za koristne investicije. Ozemlje, ki pride pod upliv tujega kapitala, je ogroženo na svojem socialnem napredku, v nevarnosti so njegove politične in demokratične svoboščine.

Ko tako vemo, v čem leži bistvo kolonij in v čem je njih posebna gospodarska in politična važnost za države, ki so po svoji suvereniteti in po svojem kapitalu gospodar kolonij, nam pride na misel tudi lastna država in nas zaskrbi njena usoda, da ne bi v stvari postala kolonija z vsemi posledicami tega stanja tuje ali tujih držav. — Premislimo: v naših «domačih» podjetjih je investiran tuj kapital v znesku nad 5 milijard dinarjev. Naš državni, zunanji dolg znaša 45 milijard ali: 50 milijard dinarjev vlada v naši zemlji tako, kakor to zahtevajo koristi tega ogromnega denarja, ki ga moramo visoko obrestovati in vračati. Vemo tudi, da so tujemu kapitalu vedno na stežaj odprta vrata v našo hišo, ker imamo tako določeno v veljavnih pogodbah. Tujemu kapitalu smo na vse strani uslužni. Pa poglejmo: čitali smo sramoto, da sto in stotisoče delavcev ne zasluži dnevno niti deset dinarjev. Delavci spe na slamni in v dežju. Industrija, katero vlada ta ogromen inozemski kapital stalno in neprestano ugovarja uredbi starostnega zavarovanja.

Kaj še manjka? Ni prav, da bi postali kolonija!

Opozorilo naročnikom!

Vse, katerim smo poslali list na ogled, vljudno prosimo, da z naročilom lista ne odlašajo.

List isda amo z denarnimi žrtvami, ki jih prispevajo narodno zavedni delavci od svojih težko prisluženih prejemkov.

Uvažujte te žrtve in naročite se na naš list.

Kdor z naročnino odlašaja, lista pa tudi ne vrne, nam dela škodo, ki jo moramo le z žrtvami popraviti. Kdor hoče pospeševati med narodom kulturo in socialno izobrazbo, bo postal naš naročnik. Narodno delavstvo to uvaževanje zasluži.

Uprava „Nove Pravde“.

Materijalizem je spaček kulture, Marxov socializem izrodek materijalizma. Zato njegovo udejstvovanje nima uspeha in ne more zadovoljiti kulturnega človeka.

Človek, ki se zavzema le za to, da se izravnajo življenske in gospodarske razlike v družbi, ki deluje le, da se posplošijo produkcijska sredstva, ni socialist, ker hoče družbo zidati le na surov kamen in ji noče vdahniti tudi duše in srca.

Resnično napreden in narodni socialist stavi višje zahteve: on veruje v ideale, v lepoto in dobroto, v resnico in pravico, v narod in državo, v boljšega človeka, ki je edini sposoben, da človeško družbo pripelje na lepo cesto medsebojne ljubezni in dobrote. Na svetu je trpljenje in gorje, ker je človeški rod pozabil na Kristusov nauk: Ljubite se med seboj!

Gospodarski pomen socialnega zavarovanja

Na izdatke za socialno zavarovanje gleda javnost često kakor na neka »nekorištna socialna bremena«. Javnost je preveč zastrupljena od delodajalske propagande in gleda preveč z očmi delodajalskih računov, češ: kar ne ustvarja neposredno dobička, je neproduktivno, je gospodarsko škodljivo itd.

Tudi pri nas dihamo v takem okuženem ozračju. Že 14 let se pečamo za oživiljenje starostnega zavarovanja delavcev, kakor za razširjenje nameščenjskega pokojninskega zavarovanja na vso državo. Žalostno dejstvo je, da je delodajalstvo moglo zaradi močnejše organizacije in večjega političnega upliva vse te socialne akcije odbiti. Današnja žalostna bilanca našega socialnega zavarovanja, ki je tako okrnjeno, je njihovo delo, je pa temu kriva tudi stanovska zavest delavstva in nameščenstva, ki ni na višku in ki ni znala ustvariti svojega upliva tudi v strankarskopoličnem izživljanju.

Pravilno je bilo v tem listu že poudarjeno, da «dajejo politiki in ministri samo politične izjave, poslancem pa le redkokdaj pride na misel, da v naši državi obstoje tudi socialnopolitični problemi.»

Socialno zavarovanje je brezdvomno ona oblika socialne preskrbe, ki gospodarji najbolj racionelno in učinkovito. Upliv socialnega zavarovanja v dobrem smislu se kaže v gospodarskem položaju zavarovancev in njihovih delodajalcev, kakor tudi v splošnem narodnem gospodarstvu.

Samo socialno zavarovanje more ustvariti delavcu in nameščencu materialno preskrbo in pomoč takrat, ko je ostal brez zaslužka, a z novimi materialnimi skrbmi zaradi bolezni, nezgode pri delu, onemoglosti, starosti, odnosno njihovim svojcem, rodbinam, ko so ostale po smrti svojega rednika brez vsakih dohodkov.

Naše bolniško zavarovanje je v letih 1922. do 1935. izdalo samo na podpora (hranarinah) nad eno milijardo in četrtno dinarjev, vse to poleg ogromnih izdatkov za zdravljenje zavarovancev in svojcev (zdravila, zdravniki, zdravstvene ustanove itd.). Naše nezgodno zavarovanje daje sedaj stalne mesečne rente 21.000 osebam, ki so se onesposobile pri delu. Nameščenjsko pokojninsko zavarovanje je v letih 1919 do 1935 izplačalo v Sloveniji in Dalmaciji na rentah in ostalih dajatvah nad 100 milijonov, sedaj plačuje samo na stalnih rentah mesečno nad en milijon dinarjev. Ako prištejemo k vsem tem dajatvam, ki jih daje naše, sicer tako še okrnjeno socialno zavarovanje, še milijonske dajatve rudarskega zavarovanja, dobimo celotno sliko ogromne preskrbnopodporne službe našega socialnega zavarovanja. Vse te dajatve socialnega zavarovanja pa so okrepile kupno moč vseh onih, ki so ostali brez zaslužka, nespo-

sobni, da bi z lastnim delom mogli skrbeti za lastno preživljanje. Kako vse drugače materialno preskrbljen bi bil delavec in nameščenec v naši državi, ako bi poslovalo že starostno zavarovanje! Desettisoči bi danes prejemali stalne rente, vsi ti bi bili sposobni in trajni odjemalci v našem narodnem gospodarstvu. Tako pa danes vsi ti brezplodno in v večji meri obremenjujejo socialne akcije privatne in javne podjetnosti.

Za gospodarstvo posameznega delodajalca pomenijo izdatki (prispevki) za socialno zavarovanje pasivno postavko. Je pa to le navidezno, le normativno. Koncem vseh koncev skoro vsak delodajalec za te izdatke zniža ostale osebne izdatke svoje produkcije (znižanje plač) ali pa jih vračuna v ceni blaga in storitve, ki jo potem plača konzument (zvišanje cen blagu ali storitvi). Res pa je, da pride lahko do neenakih konkurenčnih pogojev tam, kjer ni teh izdatkov za socialno zavarovanje povsod, kakor je to že v naši državi. Tu se pa pokažejo neprijetne posledice v gospodarstvu onih delodajalcev, ki več plačujejo. Vzrok ne tiči v samem socialnem zavarovanju, temveč v neenakem obsegu njegove veljave.

Še manj pa so utemeljeni taki očitki z vidika splošnega narodnega gospodarstva. V bilanci takega narodnega gospodarstva pa stojijo tem izdatkom za socialno zavarovanje nasproti dajatve iz tega zavarovanja, ki se posredno in neposredno vračajo v življenje onega gospodarstva, iz katerega so bile pobrane.

Socialno zavarovanje, zlasti rentno (invalidno, starostno in posmrtno), opravlja v narodnem gospodarstvu tudi finančnokapitalno funkcijo. Ogromna premoženja se vračajo v raznih oblikah (posojila, vloge, investicije, papirji) nazaj v narodno gospodarstvo in ga oplajajo v produktivnem smislu. Res je, da bi brez teh izdatkov za socialno zavarovanje privatna podjetja beležila toliko večje dobičke, o katerih pa vemo, da bi večji del ostal te zaviran ali pa našel pot preko državne meje. Za domače narodno gospodarstvo torej brez splošne koristi.

Danes bi lahko naše socialno zavarovanje imelo milijarde premoženja, ako bi bilo ves čas popolno. Tako je n. pr. samo češkoslovaško socialno zavarovanje zbralo do danes že nad 15 milijard Kč ali nad 22 milijard v našem denarju. Kakšno finančno silo bi predstavljalo tudi naše zavarovanje, kako vse drugačno vlogo bi vršil naš delavec in nameščenec v našem javnem življenju!

Na koncu moramo pibiti še to. Socialno-gmotna sigurnost nameščenecv in delavcev je najbolj učinkovito sredstvo zoper politične revolte in socialne pretrese. V tem leži tudi važen činitelj za miren in nemoten razvoj narodnega gospodarstva. **drjk.**

Kaj pa program?

V strokovnem pokretu delavstva, zlasti v času mezdnih gibanj, opazamo, da skuša delavstvo tudi druge sloje in stanove v narodu informirati o svojih zahtevah in tako od njih dobiti moralno pomoč v borbi proti kapitalu. Delavstvo skuša zase dobiti razpoloženje javnosti, oziroma delavstvo želi, da ima na svoji strani javno mnenje. Ves narod naj delavstvu stoji ob strani, kadar je ono v borbi za svoje življenjske pogoje. Tako smo tudi sedaj pri pogajanjih za kolektivno pogodbo za delavstvo pri Kranjski industrijski družbi videli, da so se shoda delavstva udeležili tudi obrtniki in trgovci in da so trgovci in obrtniki izrekli svojo solidarnost z delavstvom. — Tudi župani občin, ki imajo na gospodarskem napredku jeseniškega in javor-niškega delavstva velik interes, so s svojimi izjavami prišli delavstvu na pomoč in tako moralno podprli odpor delavstva proti nameravanemu znižanju mezd.

Vse to je v redu in prav. Narodni delavci in nameščenecv se takih pojavov solidarnosti vseh slojev in stanov v na-

rodu vesele, ker v njih vidijo dokaz za upravičenost in utemeljenost svojega programa, ki odklanja vsako razredno borbo in ki je posledica prepričanja, da so koristi vseh slojev in stanov tesno in vzajemno med seboj povezane in da se moremo in smemo za napredek delavstva boriti samo iz stališča vsenarodnih potreb. Zato stojimo mi na stališču, da je narod prvo in poudarjamo, da je za nas vsako socialno vprašanje istočasno tudi vsenarodno vprašanje. Malo drugačna pa je stvar pri tkzv. socialistih ali marksistih, katerim je evangelij razredna borba, boj vseh proti vsem, ki streme celo za samovlado proletarijata. Za ljudi s takim nenarodnim programom pa je malo čudno, da v praksi delajo po načelih vsenarodne solidarnosti in vzajemnosti. Kaj pa pravi k temu njih program? Upamo, da jim narod ni samo v silj in zadregi dober. Tako nas težko dnevno življenje uči, da je tudi za delavca in nameščenca rešitev le v tesni povezanosti z narodom. Internacionalna breznarodnost je za delavstvo pogubonosna.

O B Z O R N I K

Uredba o minimalnih plačah, reševanje sporov, stavkah in izprtju

V smislu pooblastila finančnega zakona za leto 1936/37 je bila te dni objavljena Uredba o določevanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, spravi in arbitraži. Iz obvestila ministra za socialno politiko in narodno zdravje o tej uredbi posnemamo naslednja važna določila:

Osnova za določitev minimalne mezde je 2 Din na delovno uro, tako da mora znašati plača za osemurni delavnik nekvalificiranega telesnega delavca najmanj 16 Din. Ta minimalna plača se lahko giblje do 24 Din dnevno. Banom je prepuščeno, da določijo minimalne mezde za vse svoje področje, kadar zahtevajo to javne koristi, ali na zahtevo ene izmed prizadetih strank. Pri tem je treba upoštevati gospodarske in socialne razmere, predvsem izdatek za življenje in produkcijo. **Obe-nem je treba zaslišati zastopnike delavskih in delodajalskih organizacij, ki morajo biti zastopane v enakem številu.**

Mezda nekvalificiranih delavcev pod 18 letom starosti ne sme znašati manj kakor 75% od določene mezde.

Minimalne mezde, določene po tej uredbi, se ne bodo izvajale v primeru, kadar so mezde kolektivnih ali individualnih pogodb za delavce ali nameščenecv ugodnejše. Določbe individualnih ali kolektivnih pogodb, ki določajo neugodnejše mezde, so neveljavne.

Minimalna mezda je enaka za moške in ženske delavce.

Akordno delo, v kolikor ni neobhodno potrebno in koristno za pomožno osebje, se bo nadomestilo z delom proti urni mezd. Ban bo, po zaslišanju prizadetih delavskih in delodajalskih zbornic, presodil, ali je akordno delo potrebno in ali zadošča nagrada za to delo.

Minimalne mezde, ki se prvič določijo, veljajo najmanj 6 mesecev. Novo določene minimalne mezde stopijo v veljavo 60 dni po razglasitvi in veljajo do naslednje izpremembe, toda najmanj 6 mesecev. V primeru, da bi se gospodarske razmere znatno spremenile, bo minister socialne politike in narodnega zdravja določil z naredbo novo osnovno mezdo, ki stopi v veljavo 60 dni po razglasitvi.

Po tej uredbi stavka in izprtje nista prizadeta, razen pri državnih, banovinskih in občinskih podjetjih, ki delujejo v javnem interesu (vodovod, plinarna, elektrarna itd.). Za ta podjetja je uvedena obvezna arbitraža, dočim je za druga podjetja predvidena fakultativna arbitraža, po sporazumu med spornimi strankami. Arbitražni odbor je sestavljen iz enega državnega uradnika, ki ga določi ban, kot predsednika in najmanj od dveh zastopnikov spornih strank. Sklepi tega odbora so obvezni za stranke in služijo namesto kolektivne pogodbe. Proti odločbi arbitražnega odbora ni pravnega sredstva.

Pred začetkom stavke ali izprtja je predpisan spravi poskus med strankama, pod predsedstvom osebe, določene s strani bana in po dveh članih, ki ju določita obe sporni stranki. Obe stranki sta dolžni prositi pristojno splošno upravno oblast I. stopnje za ta postopek. Spravni postopek je nujen, razprava je ustna. Sklenjeni sporazum traja po dogovoru, oziroma najmanj 6 mesecev, ako ni bilo sporazuma o tem. Po preteku 6 mesecev, ga sme vsaka stranka odpovedati z enomesečnim odpovednim rokom. Ako se tudi pri ponovni razpravi sporazum ne doseže, bo predsedujoča oblast z zapisnikom ugotovila neuspeh posredovanja in zaključila postopek.

V času, ko traja spravi postopek, sta prepovedani stavka in izprtje.

Glede kolektivnih pogodb je določeno, da jih smejo sklepati tudi prisilne organizacije delodajalcev. Kolektivna pogodba, sklenjena v eni stroki, se lahko razširi na vso stroko v celji banovini, če je ta dogovor zajel več kakor polovico podjetij dotične stroke in ako je v njih zaposlena vsaj polovica delavstva te stroke. Ako zahteva sklenitev

kolektivne pogodbe več kakor polovica delavstva iste stroke v banovini, ali več kakor polovica podjetij, mora ban pozvati obe stranki, da skleneta tako pogodbo v določenem roku. **Ako se tak dogovor v tem roku ne sklene, določi ban lestvico za plačevanje delavstva.**

Uredba velja za vsa industrijska, obrtna, trgovska, prometna, rudarska, gozdarska, bančna, zavarovalna in podobna podjetja, kakor tudi za gradbene in elektrotehnične obrti.

Proračun ministrstva za socialno politiko

Dne 5. februarja t. l. je bil v finančnem odboru Narodne skupščine v razpravi proračun ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, h kateremu je podal svoje poročilo in pojasnilo minister g. Cvetković. Razprava o problemih naše socialne politike in ljudskega zdravja je za delavce in nameščenecv in za revni delovni narod posebno važna, deloma za to, da vidimo, kaj pristojno ministrstvo dela, kakšen je duh in kakšni nazori to ministrstvo vladajo, deloma zato, da smo poučeni o načrtih, ki jih hoče vrhovni zaščitnik socialnih in zdravstvenih koristi ljudstva v bodočnosti uresničiti.

Minister Cvetković je povedal, da je proračun tega ministrstva zvišan za 22 milijonov dinarjev, kar je gotovo posledica splošnega zvišanja državnega proračuna. Kot posebno važno je minister podčrtal problem tuberkuloze in rekel, da je v 10 letih umrlo 250.000 oseb. To so res strašne številke, ki divje kriče po pomoči. Tuberkuloza ni deležna onega skrbstva, ki je zaradi njene usodepolne važnosti za ljudsko zdravje potrebno. Ministrstvo nima niti posebnega refrenta za tuberkulozo. Minister Cvetković je mnenja, da se je naša bolniška politika vodila na napačnih osnovah in da smo v tem pogledu bili previlki decentralisti. Zagovarja sistem velikih bolnic in je proti malim bolnicam na najrazličnejših krajih.

Mi pa mislimo, da razmere pri nas (n. pr. slabe prometne zveze, desolatne zdravstvene razmere na deželi itd.) bolj govore za sistem malih bolnic, kakor za sistem velikih bolnic v velikih mestih. Agrarna država potrebuje decentralizacijo zdravstvene službe. Skupno je v državi 21.162 postelj v raznih bolnicah, potrebovali bi pa 70.000 postelj samo za bolezni splošnega značaja. Minister je rekel, da država zida bolnico v Ljubljani, res pa je, da je bil samo mal paviljon v splošni bolnici dozidan. Dalj časa se je minister zamudil pri naši socialno-politični zakonodaji in je rekel, da imamo najpopolnejšo zakonodajo. V tej trditvi je imel minister zelo prav. Mnogo zakonov imamo samo na papirju. Minister je priznal napake, zato upravičeno pričakujemo, da bo socialni zakonodaji dal polno notranjo veljavo, da bodo socialno zaščitni zakoni tudi v dnevnem življenju mogli izpolnjevati svoje socialno in nacionalno poslanstvo. To možnost minister ima. — Minister se je dotaknil problema zaščite manjšinskih mezd in rekel, da bo tozadevni zakon v kratkem podpisan. Računi g. ministra pa niso točni v trditvi, da mesečni življenjski minimum za neozženega delavca znaša 630 Din, za štiričlansko družino pa 1500 Din. To je zelo žalostna socialna slika! Sramota za našo državo pa je dejstvo, da 350.000 delavcev zasluži mesečno samo 350 do 390 dinarjev. To sliko gledamo že leta in leta. Inozemskih delavcev je v državi 35.000, od katerih odpade 12.000 na ruske begunce.

Minister za socialno politiko se v svojem poročilu ni dotaknil potrebe uvedbe zavarovanja za slučaj starosti, smrti in onemoglosti, ni govoril o potrebi reforme javnih borz dela, omenil ni potrebe po pojačanju dela inspekcij dela in po reformi zakona o inspekciji dela. Delavsko sodstvo je važno vprašanje; delavstvo zanima vprašanje zaščite obratnih zaupnikov. Še cela vrsta vprašanj socialno-zaščitnega značaja je, ki bi morala biti v skupščini predmet živahnejšega zanimanja.

Zanimiva borba

Med Jugoslovansko strokovno zvezo kot predstavnicu krščansko-socialnega delavstva in novo Zvezo združenih delavcev (ZZD), organizacijo politične JRZ ali takozvano «Jugoras» se vodi že dalj časa srdita borba. Drug drugemu skušajo dokazovati, kdo je bolj krščansko in versko popolen in kdo je pravi predstavnik katoliške misli med slovenskim delavstvom. Vrše se ljute borbe na sejah, sestankih, v časopisju in celo s posebnimi brošurami.

Ko se je lansko leto ustanovila ZZD, pa se je sodu izbilo dno, ker je ta organizacija pričela «kaprati» člane JSZ, in ji je po nekod tudi uspelo razbiti organizirane vrste JSZ. V ljubljanski tobačni tovarni in še v nekaterih drugih krajih že prevladuje med krščanskimi delavci nova ZZD. Večji del organizacij JSZ pa je absolutno nedostopna za novo organizacijo, ker je ta bolj politična, kakor strokovna. Oboji pa se obračajo na svojega zaščitnika g. knezoškofa. Ni dolgo temu, ko smo čitali, da se je JSZ poklonila g. škofu, «Slovenec» od 11. februarja t. l. pa poroča, da so bili tudi zastopniki ZZD pri g. knezoškofu. Tej organizaciji pa da sta se priključili še dve drugi organizaciji, ki sta organizirani na isti barvi kakor ZZD.

«Slovenec» pravi, da je prevzvišeni zastopstvo organizacij «katoliško mislečih delavcev in nameščencev» ljubeznivo sprejel in pozorno poslušal njeno poročilo. Prevzvišeni se je zanimal za vsa pereča vprašanja in pokazal, da mu je zelo pri srcu naše delavstvo ter da so mu dobro znane njegove težave, kakor tudi organizacijsko vprašanje. Izjavil je, da ga kot duhovnega pastirja boli, da se slovensko krščansko delavstvo ne bori za svoj obstoj in svoje pravice v eni sami organizaciji. Vendar pa je prepričan, da bo Božja previdnost uporabila sedanje stanje tako, da se bodo s sodelovanjem Zveze združenih delavcev sporna vprašanja obravnavala na ta način, da se izloči iz vrst organiziranega krščanskega delavstva, kar med nje ne spada ter se tako ustvari ozračje za kompaktniji nastop. Prevzvišeni zelo veseli, da organizacija napreduje. ZZD nima ničesar očitati, temveč ga le veseli njena poudarjena dosledno katoliška smer. Opaža, da se po nastopu ZZD celotno krščansko delavstvo mnogo zaupliveje oklepa Cerkve, ter se obrača na njene predstavnike. G. knezoškof je tudi obljubil, da bo imenoval za ZZD posebnega duhovnega vodjo iz vrst duhovnikov, ki se še prav posebno zanima za delavstvo in njegovo organizacijo. Prevzvišeni g. škof dr. Rožman je dovolil ZZD da objavi gornjo izjavo v časopisju.

Stvar postaja vedno bolj zanimiva in smo prav radovedni, v čigavo korist bo g. škof odločil, oziroma katero izmed organizacij bo proglasil za pravo predstavnicu «katoliško mislečih delavcev in nameščencev». Ta borba je za nas in gotovo tudi za one, ki na javno moralo polagajo važnost zato posebno zanimiva, ker nam na živem vzgledu kaže, da globoko versko prepričanje človeka ali organizacijo še ne naredi za pravovernega člana sv. Cerkve. Vidimo, da je politika vendarle sila nad silami, celo nad duhovnimi.

Rudarski glavar 50 letnik

Kdo ne pozna simpatičnega, prijaznega in s socialnim duhom prežetega inž. Josipa Močnika, rudarskega glavarja v Ljubljani! Te dni obhaja svojo življenjsko 50 letnico. Inž. Močnik je sin pripročega in skromnega slovenskega rudarja živo-srebrnega rudnika v Idriji. Zato pozna trpkosti življenja do dna.

Kot absolvent visoke rudarske šole v Pribramu na Češkem je stopil v življenje poln sposobnosti.

Kot vojak na fronti, kjer je bil težko ranjen, kot rudarski uradnik v Bosni in v Celju in kot ravnatelj rudnika v Velenju in končno sedaj kot rudarski glavar, vedno je jubilat kazal razumevanje za težave malega človeka. Zato se ob jubileju s spoštovanjem in hvaležnostjo spominjamo njegovih naporov in njegovega truda za koristi slovenskega rudarja z željo, da bi bilo tudi njegovo bodoče delo polno uspehov za koristi slovenskega rudarja v slovenskih revirjih, kjer je tako pogostokrat kaj narobe.

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe pri KID

Pretekli ponedeljek so bila pogajanja za sklenitev nove kolektivne pogodbe zaključena z neuspehom. Po enem mesecu napornega dela, sta se delegaciji podjetja, ki ji je zadnjih 14 dni razprav načeloval podpredsednik KID g. Praprotnik in delegacija delavstva, ki so jo tvorile Narodno strokovna zveza, SMRJ, JSZ in ZZD, razšli brez podpisa kolektivne pogodbe. V zadnjih sedmih spornih točkah ni prišlo do sporazuma. Delavska delegacija je dobila 8 dnevni rok za podpis kolektivne pogodbe, ki bo potekel 22. t. m.

Čimbolj so se bližala pogajanja koncu, bolj se je stopnjevalo prizadevanje delavskih delegatov, da bi prišlo do sporazuma in da bi bilo moči s pristankom delavstva podpisati pogodbo. Tako so zastopniki delavstva pristali na glavno zahtevo predstavnikov podjetja na 11% znižanje plač samo zato, da so omogočili nadaljevanje pogajanj, da bi prišlo do podpisa pogodbe, ki jo delavstvo želi. V mnogih spornih točkah je prišlo do sporazuma po popuščanju podjetja in delavstva. Ostalo je še nerešenih 7 važnih vprašanj, za katere delavska delegacija ni imela pooblastila popustiti. Tako so sklenili organizacijski zaupniški zbori ob prekinitvi pogajanj preko nedelje na Jesenicah in ravnno tako delavski shodi, vse z nalogo, da naj skuša delavska delegacija še enkrat doseči pristanek podjetja. Glavna zahteva delavstva, da mora postati akord sestavni del kolektivne pogodbe, je podjetje brezpogojno odklonilo. Ostali predlogi so se nanašali na dopuste, na delo v višini na žerjavu, ki je zelo nevarno, dalje za garancijo zaslužka za delo v režiji, ki naj bi bilo garantirano s pogodbo, dalje da pripade obratnim zaupnikom primeren prosti čas za izvrševanje njihovih funkcij, da se zmanjša neplačani čas čakanja pri akordu na pol ure in v pogledu odgovodi kolektivne pogodbe, so delavci vztrajali pri svojem predlogu. Strokovne organizacije so po svojih zastopnikih še enkrat utemeljevale svoje želje in zahteve in skušale doseči pristanek podjetja s povdankom, da so delavci popustili pri znižanju plač za 11%, kar znaša letno več kot 6.000.000 dinarjev. Podjetje naj torej sprejme še preostale utemeljene delavske predloge. Vendar je podjetje po svojih zastopnikih vse te delavske predloge odklonilo.

V teh osmih dneh, ki so ostali odprti in dani delavstvu na razpolago v premislek za eventualni podpis kolektivne pogodbe, bodo strokovne organizacije ponovno vršile posvetovanja z delavstvom, da bodo jasne delavske odločitve in posledice, ki bodo nastopile v enem ali drugem primeru.

Jeseniško delavstvo se nahaja pred težko odločitvijo. Delavstvo bo potom svojih organizacij izreklo svoje končno stališče.

Volitve v bratovsko skladnico

Ob koncu meseca februarja in v prvi polovici meseca marca se bodo vršile volitve uprave bratovskih skladnic. Teh volitev, ki so za delavstvo zelo važne, se bodo tudi to pot udeležile naše organizacije in v njej včlanjeno delavstvo.

Za te volitve je izšel poseben pravilnik. Objavljen je v Službenem listu dravske banovine z dne 3. februarja.

Pravilnik o volitvah vsebuje pet delov. Prvi del obravnava volitev delegatov za krajevno skupščino bratovske skladnice. Drugi del ureja volitve delegatov krajevnih upravnih in nadzorstvenih odborov bratovske skladnice in delegatov za glavno skupščino bratovske skladnice. Tretji del se bavi z volitvami članov glavnega upravnega in nadzorstvenega odbora bratovske skladnice in članov sodišča rudarskega zavarovanja. Četrty del pravilnika se nanaša na pritožbe zoper volitve in šesti je odmerjen končnim določbam.

Za volitve delegatov za krajevno skupščino velja načelo tajnega in neposrednega glasovanja po kandidatnih listah po proporcionalnem volilnem sistemu. Glasovati ima pravico vsak polnoletni, polnopravni član obojega spola osebno za eno izmed potrjenih kandidatnih list. Kdor ima pravico glasovanja, je lahko izvoljen za delegata krajevne ali glavne skupščine. Število delegatov in namestnikov, ki se volijo, se določi po skupnem številu zavarovanih članov. Vsi oni člani, ki imajo pravico glasovanja, morajo biti v volilnem imeniku s točnimi osebnimi podatki. Imenik mora biti na vpogled 14 dni pred datumom volitev. Poprave imenika se morajo izvršiti do najdalje 5 dni pred volitvami. Krajevni upravni odbor mora v 48 urah sklepati o zahtevani popravili in obvestiti reklamanta. Če je več volišč, mora biti za vsako volišče poseben imenik volilcev, ki tam glasujejo.

Vsa pripravljala dela za volitve izvršuje krajevni upravni odbor, ki na dan volitev posluje kot volilni odbor. Poleg njih tvorijo volilni odbor predstavniki kandidatnih list ali strokovnih organizacij.

Kanditane liste je možno vlagati od dneva objave volitev do 10 dni pred volitvami. Če je vložena samo ena lista, je ta izvoljena. Če ni vložena nobena lista, se v 14-dnevh vložijo nove liste in se morajo vršiti nove volitve. Če kljub temu niso bile vložene nove liste, se izvolijo stari delegati. Pravico do vlaganja kandidatne liste imajo rudarske, delavske in nameščenske strokovne organizacije, ki imajo včlanjenih vsaka najmanj eno desetino polnopravnih članov pri tem podjetju in pa tudi polnopravni člani dotičnih krajevnih skladnic izven delavskih in nameščenskih sindikatnih organizacij. Če vloga strokovna organizacija kandidatno listo, jo morata podpisati njen krajevni predsednik in tajnik, sicer pa deset članov kot predlagatelj. Kandidatno listo morata vložiti osebno predsednik in tajnik strokovne organizacije ali pa trije predlagatelji polnopravnih članov. Kandidatne liste morajo obsegati kraj in dan izdaje, zaporedne številke, osebne podatke kandidatov in podpise predlagateljev. Priložiti je 5 kopij prepisa kandidatne liste. Ako kandidatna lista ni pravilno sestavljena, se smejo nedostatki popraviti do zadnjega dne za vlaganje list. Ako je lista pravilna, jo v 3 dneh krajevni upravni odbor pismeno potrdi in izvesi. Če lista ni potrjena, mora izdati krajevni upravni odbor pismeno odločbo predlagateljem, ki se smejo pritožiti na rudarsko glavarstvo.

Glasovanje se vrši z glasovnicami različnih barv, ki jih določi krajevni odbor v sporazumu s predlagatelj list za vsako kandidatno listo posebej. Volilni material mora nabaviti volilni odbor. Vse glasovnice morajo biti do volitev zaklenjene. Če se volitve vršijo na več voliščih, mora vsako volišče dobiti toliko glasovnic in ovojnic, kolikor je volilcev.

Vsak volilec, ki se udeleži volitev, dobi od zapisnikarja po eno glasovnico za vsako kandidatno listo in eno ovojnico. Volilec glasuje s tem, da v odločenem prostoru vloži v ovojnico tisto glasovnico, za katero glasuje in jo zalepi. Ovojnico da nato predsedniku volilnega odbora, ki jo vrže v volilno skrinjico, postavljeno pred njim za mizo.

Po končanem glasovanju se pravilne glasovnice, oddane za posamezne kandidatne liste, seštejejo, vsota pa deli s številom delegatov, ki jih je bilo voliti. Kolikorkrat je ta volilni količnik obsežen v številu glasovnic za posamezno listo, toliko delegatov s posameznih list je bilo izvoljenih. Pet dni po izidu volitev se objavi volilni izid in se mora sklicati krajevna skupščina najkasneje mesec dni po volitvah. Na tej skupščini se obravnava poslovanje bratovskih skladnic in daje razrešnica staremu odboru. Voli se nov upravni odbor in delegati za skupščino glavne bratovske skladnice.

Seja Upravnega odbora

V nedeljo se je vršila prva seja upravnega odbora N.S.Z. v posvetovalnici Delavske zbornice ob polnoštevni udeležbi.

Po izčrpnem predsednikovem poročilu se je prešlo takoj na dnevni red, in sicer na predlog Izvršnega odbora glede načina pobiranja članarine, obračunavanja s centralo, članskih izkaznic in legitimacij ter karenčne dobe.

Po daljši, stvarni in mestoma zelo živahni debati je bil predlog Izv. odbora sprejet soglasno in sicer, da se upelje enoten tip članskih izkaznic, z mesečnim obračunavanjem, da se določi karenčno dobo od najmanj 3 mesecev in do največ 6 mesecev, ter da se upeljejo za to dobo članske izkaznice.

Druga točka je bila poročilo o poslovanju konzorcija «Nova Pravda».

Tudi ta točka je izzvala mestoma zelo živahno debato, v katero so zunanji delegati posegli z največjo stvarnostjo in objektivnostjo. Iznešeni argumenti enega tovariša, ki je govoril proti, so se izkazali za neutemeljene in deloma neresne ter je bilo po zaključni besedi tov. dr. Bohinjca poročilo v tej zadevi sprejeto z vsemi glasovi.

Dalje se je sklepalo o predlogu Izvršnega odbora, da se vrši letos **delegatski zbor, združen s kongresom v Kranju in sicer v mesecu juniju**. Po krajši debati je bil predlog soglasno sprejet.

Končno je bilo podano še poročilo o **reorganizaciji sistema naših podružnic**, kakor ga je predlagal «Organizacijsko-propagandni odsek», ki je bilo vzeto z odobranjem na znanje.

Pri slučajnostih so se obravnavala še razna stanovska lokalna vprašanja podružnic ter so bili tozadevno sprejeti primerni sklepi, nakar je tov. Juvan, ki je vodil sejo od 9. ure nepretrgano do 15. ure, zaključil sejo s pozivom, da gredo podružnice vztrajno in s podvojeno silo na delo, za moč naše organizacije in za moč našega narodno-delavskega tiska.

Iz podružnic

Mežica. Volitve za Bratovsko skladnico so pri nas razpisane za 28. februar. Vloženi sta dve listi. Zanimanje za našo listo je precejšnje. Obe skupini sta pridno na delu, ker je pri nas prvi primer, da se postavljajo kandidatne liste. Preje je bilo to domena socialistov. Razumljivo je, da proporcionalni sistem sili na delo, da pokažemo svojo moč.

Tovariši! Vaša dolžnost je, da se volitev sigurno udeležite, še večja dolžnost pa je, da agitirate med znanci in prijatelji.

Razpisane so bile tudi volitve obratnih zaupnikov za dan 14. februarja.

Iz nam nerazumljivega razloga so pa preložene za mesec dni.

Zlobneži in tisti, ki se nas boje, nam podtikajo, da smo zainteresirani na preložitvi volitev, in da je bila to naša zahteva.

Prvič nam niso razumljivi znani razlogi preložitve in drugič nismo prav nič v soglasju s preložitvijo, baš nasprotno je res, da ne soglašamo.

V nedeljo, dne 21. februarja se pa vrši članski sestanek skupno s podružnico Črna v gostilni Geršak ob 10. uri dopoldne.

Tovariši! Tudi za ta sestanek Vas pozivamo, da se ga v polnem številu udeležite, ker se bodo obravnavale važne zadeve. Poročal bo delegat iz Ljubljane.

V nedeljo vsi na članski sestanek! **Litija.** V nedeljo dne 14. t. m. se je vršil občni zbor naše podružnice, kjer se je polagal račun preteklega leta. K poživiti društvenega dela, je mnogo pripomogla debata, katere so se s posebno živahnostjo udeležile zavedne delavke in s pozitivnimi predlogi določile pravilne smernice.

Novi odbor nam daje garancijo, da se bodo na občnem zboru napravljeni sklepi tudi dejansko izvedli. Sedaj pa na delo.

ZANIMIVOSTI IN PRIPOMBE

Sv. Pavel pri Preboldu. Podružnica pri Sv. Pavlu je izpolnila nade, ki so bile na njo stavljeni po letošnjem lepo uspelem občnem zboru. Članstvo je pod novim vodstvom predsednika tov. Derče in vestnih odbornikov številčno naraslo, tako, da je sedaj najmočnejša predstavica našega delavstva. Vodstvo podružnice bo priredilo posebno socialno-gospodarsko šolo, kjer bodo predavali strokovnjaki o vseh važnih in perečih socialnih in gospodarskih problemih. Le vzgojeno in poučeno delavstvo more braniti svoje strokovne interese, k čemur bo mnogo pripomoglo osnovanje naše socialno-gospodarske šole, za katero je program pri centrali v Ljubljani že izdelan in stopi še ta mesec v aktivnost.

Hrastnik. Občni zbor naše aktivne rudarske podružnice se je vršil 31. jan. 1937, ob 5 uri popoldne v društvenem lokalu g. Roša v Hrastniku. Občni zbor je vodil tov. predsednik Draksler, ki je uvodoma apeliral na nacionalno delavstvo, ki se mora okleniti svoje organizacije, ker je le s tem dana možnost, da si v rodni zemlji ustvarimo vse pogoje za delavsko zadovoljnost. Po poročilih funkcionarjev organizacije je podal temeljito poročilo o socialnih problemih in delavskih vprašanjih delegat centrale tov. Žerjal, ki je posebno apeliral na delavstvo, da vedno in povsodi nastopi javno, kadar gre za vprašanje delavskih interesov, posebno pri predstoječih volitvah v Bratovsko skladično. Na tem občnem zboru je bil izvoljen odbor z novim predsednikom tov. Blagotinškom Alojzijem na čelu. Dosedanji predsednik, ki uživa vsestranski ugled in zaupanje članov, kljub ponovnemu pozivu ni mogel sprejeti predsedstva, kar mu je članstvo radi upravičenih razlogov opravičilo. Občni zbor je poleg strokovnih vprašanj obravnaval vprašanje brezposelnega članstva, ki radi pomanjkanja dela živi v izredno težkih razmerah.

Medvode. Naša podružnica v Medvodah ima večino svojega članstva sedaj brez dela. Papirnica zaradi stavke še vedno stoji in trenutno ni nikakih izgledov, da bi se pogajanja nadaljevala za sklenitev kolektivne pogodbe med papirnico in strokovnimi organizacijami. Vsi tozadevni poskusi so se izjalovili. Podružnica potrebuje sredstev za vzdrževanje svojega najbolj prizadetega članstva. Započela je akcijo za nabiranje sredstev. Obenem je priredila svoj večer v korist brezposelnim. Delavci so igrali «Utopljenca», burko v treh dejanjih, po kateri je sledil zabavni del večera. K sami igri moremo pripomniti, da je bila lepo pripravljena, za kar gre zahvala domačemu učitelju, ki se je stavil že opetovano na razpolago ter je režiral in pripravil predstavo. Vsa čast igralcem-delavcem, ki so se nadvse potrudili, da je burka vsestransko uspela. Občinstvo je posejilo prireditve v velikem številu in se pohvalno izrazilo o inicijativnosti prirediteljev. Resnično lep večer je bil in dosežen je bil namen prireditve, ker bo podružnica čisti dobiček 1700 Din mogla razdeliti med brezposelne delavce, za kar gre vsa zasluga razumevanju občinstva, posebno tov. Ovnu predsedniku NSZ v Medvodah in tov. Schmitu, predsedniku prireditvenega odbora.

† Praporščak Grošelj Anton

Pretekli teden je preminul zavedni član naše podružnice na Jesenicah in dobri tovariš Grošelj Anton. Podlegel je dolgotrajni bolezni. Bil je prvi praporščak naše narodne delavske organizacije na Jesenicah, ki je z resničnim ponosom in s pravo delavsko zavestjo dvigal naš prapor, simbol naše narodne in socialne borbe v zadimljenem okraju jeseniških kovinarjev.

Na zadnji poti na pokopališče na Koroški Beli ga je spremljala velika množica znancev in prijateljev, med njimi številna deputacija članstva obeh podružnic NSZ na Jesenicah in Javorniku s predstavništvom naših organizacij na čelu. V žalnem sprevodu je igrala sokolska godba žalostinke v poslednji pozdrav. Še poslednjič sta se ob grobu poklonila naša prapora in zadnjikrat se je poslovil od pokojnika s toplimi besedami tovariš-delavec. Dokončana je bila trnjeva pot jeseniškega kovinarja.

Denar v blagajnah

Minister za finance je izdal novo emisijo blagajniških vpisov za 500 milijonov dinarjev. To se pravi, da je državna blagajna z izdajo in prodajo teh vrednostnih papirjev najela notranje posojilo pol milijarde dinarjev. To posojilo ima olajšati likvidnost državne blagajne, da bo ona sposobna, da sproti krije vse tekoče potrebe, ako bi redna vplačila davkov zaostajala. V državnem finančnem življenju vidimo da dotok davkov ni vedno enak, da je v nekaterih mesecih v letu večji, v drugih zopet manjši. Dogaja se, da je dotok prav takrat najmanjši, ko so potrebe največje. Iz teh težav si državna blagajna na ta način pomaga, da vzame začasno posojilo v obliki tkzv. blagajniških vpisov, ki so v stvari posojilo državni blagajni. Ti denarni ukrepi so čisto v redu in prav potrebni, da država s svojimi obveznostmi ne pride v zaostanek, ker bi to kvarno vplivalo tudi na razvoj gospodarskega in socialnega življenja.

Ko so časopisi pisali o važnosti in pomenu te emisije vrednostnih papirjev, so pa povedali tudi druge zanimivosti. Tako smo zvedeli, da sočasne vloge denarnih sredstev pri Narodni banki v januarju t. l. znašale 1 milijardo in 65 milijonov dinarjev. To je ogromen denar, ki znaša eno desetino državnega proračuna. Denar leži v banki brezplodno in čaka na plodno naložitev. Banke in razne akcijske družbe imajo na stotine milijonov razpoložljivega denarja. Poleg tega imajo inozemske družbe in posamezniki mnogo denarja po naših bankah, ker ga ne morejo prenesti domov. Razna znamenja govore zato, da imajo tudi privatniki mnogo denarja v «nogavicah».

Iz tega sledi, da je denarja dovolj. Iz teh dejstev pa tudi sledi, da ne znamo organizirati pravilno uporabo denarja, da bi zmanjšali brezposelnost, da bi z lastnimi sredstvi oživeli gospodarsko delavnost in postali od tujega kapitala manj odvisni. Ni potrebno, da živimo v teških socialnih skrbel, ako ne vemo, kam bi z denarjem. Denar ne sme ležati mrtev, ampak mora služiti narodu, gospodarskim in socialnim potrebam.

Več zavednosti med delavstvom

V zadnjem času posebno vidno opažamo, da je delavstvo celo napram svojim lastnim koristim naravnost brezbrizno. Delavstva se je lotila neka bojazan, nek strah, v njem ni več one živosti in odpornosti, ki je bila sicer med delavstvom znana. Ta ugotovitev velja na splošno za vse stroke delavstva in za vse kraje, kjer je delavstvo v množičah naseljeno. Smatramo za svojo dolžnost, da to na glas povemo in da delavstvo opozorimo na težke posledice, ki vsled takega zadržanja lahko nastanejo.

Neposreden dokaz in povod za to ugotovitev so nam dale volitve delavskih obratnih zaupnikov. Prišlo je tako daleč, da se delavstvo vsled strahu pred delodajalci ni upalo udeležiti teh važnih volitev. Še več — delavstvo ni hotelo dati svojih imen na kandidatne liste, ker se je balo preganjani. Zato so tudi izidili volitev obratnih zaupnikov ponekod strašno žalostni. Volilna udeležba je celo v nekaterih večjih podjetjih dosegla komaj 30 odstotkov zaposlenega delavstva.

V tem pogledu nam nudi posebno žalostno sliko Kranj, kjer je bila udeležba pri volitvah obratnih zaupnikov naravnost sramotna. Pri nekaterih podjetjih pa volitev sploh ni bilo. To se je zgodilo v Kranju kjer je delavstvo za tekstilno stavko kazalo toliko «borbenosti», ki je šla celo predaleč in se je prav ta navidezna borbenost sedaj spremenila v bojazan in pasjo ponižnosti. Kranjsko delavstvo pada iz ene pretiranosti v drugo. To delavstvo se je gladko in hitro pustilo nahujskati za razna nezakonita dejanja ob priliki stavke, toda že po nekaj mesecih pa isto delavstvo ni več sposobno, da se zakonitim potom bori za

Povečane banovinske doklade

V smislu čl. 41 finančnega zakona, mora prevzeti banovina od 10. septembra dalje stroške za vzdrževanje ljudskih šol. Te stroške so doslej nosile občine oziroma šolske občine. Proračun dravske banovine se vsled tega precej razlikuje od dosedanjih, ker je treba kriti 16 milijonov tristošestdeset dinarjev s povišanjem doklad od 60 na 95%.

Od te vsote odpade za razsvetlavo in kurjavo, ter stanovanja učiteljev in služiteljev 3.4 milijone Din, za stanarine učiteljev 3.1 milijona Din, za katehetske doklade 3.0 milijone Din, za vzdrževanje poslopj 1.05 milijona Din, za pisarniške potrebščine šol in šolskih odborov 0.9 milijona Din, za nabavo učnih knjig in šolskih potrebščin siromašnih učencev 0.7 milijona Din, za čiščenje šolskih prostorov 0.6 milijona Din, za šolske knjižnice, slavnosti, ekskurzije in nagradne knjige 0.6 milijona Din, za nabavo in vzdrževanje šolske opreme 0.5 milijona Din, za šolske služitelje, snazitelje in kurjače 0.4 milijona Din.

V ponedeljek se je sestel k preprasanju proračuna banovinski svet, dravske banovine, ki bo moral glasovati za novo 35% šolsko doklado na neposredne davke, ki se bo pobirala v vseh občinah razen avtonomnih občin Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, ki imajo tudi nadalje same skrbeti za vzdrževanje ljudskih šol in vsega, kar je s tem v zvezi.

Ko bo banovinski svet sprejel predloženi proračun, se bomo k temu vprašanju še povrnili.

Nova ministrstva se nam obetajo

Nekateri poslanci predlagajo ustanovitev novih ministrstev. V drugih državah se trudijo, da bi število ministrstev iz razlogov štednje skrčili. V Jugoslaviji se nekaterim poslancem hoče po ustanovitvi posebnega ministrstva za propagando in posebnega ministrstva za vere. Ukine pa naj se ministrstvo za telesno vzgojo naroda. Nam se takšne želje ne zde utemeljene, ker za dobro administracijo ni važno, koliko imamo ministrstev, temveč kako so ta ministrstva organizirana, kakšen duh vodi to ministrstvo in kako v teh ministrstvih pride do izraza težnja delovati v korist ljudstva.

svoje zakonite pravice. Kako pravilno je bilo naše stališče ob stavki, dokazuje prav sedaj brezbriznost, ki se je polastila tega delavstva. Ti pojavi samo kažejo na pomanjkanje strokovne vzgoje, na pomanjkanje močate zavednosti in delavskega ponosa.

Zopet moramo poudariti: edina rešitev za delavca je njegova strokovna organizacija. Dokler delavstvo ne bo spregledalo in ne bo do zadnjega moža organizirano, toliko časa bo ostalo lesena igračka v rokah delodajalcev. Le organizirano delavstvo bo sposobno uspešno voditi borbo in le v organizaciji bo delavska zavednost dobila trajne korenine.

Volitve rudarskih zaupnikov

Rudarji ne volijo obratnih zaupnikov po predpisih Zakona o zaščiti delavcev, temveč po določbah Zakona o rudarskih zadrugah. Ta zakon je v veljavi samo v Sloveniji in Dalmaciji. Volitve rudarskih zaupnikov so se vršile vedno v mesecu februarju in tako je bil tudi letos dan volitev določen na 28. februar. Zaznal pa smo, da so volitve preložene na 14. marca, menda zato, ker nekateri interesenti še niso imeli časa, da bi se na te volitve primerno pripravili.

Popravek

V zadnjem poročilu o pogrebu tragično preminulega tov. Obreza Rudolfa, je tiskarski škrat spremenil priimek in ime zaslužnega šolskega upravitelja in pevovodjo g. Ivana Miheva (v Miterja), kar s tem lojalno popravljamo.

Uredništvo.

Gospodarski pritisk Nemčije na Balkan

V Berlinu se je ustanovila nova družba pod imenom «Technische Union», ki bo imela za glavno nalogo nemško gospodarsko ekspanzijo na Balkanu.

Družba razpolaga z velikanskim kapitalom ter bo imela v vseh večjih mestih na Balkanu svoje podružnice.

Že sedaj se zelo trudi, da bi dobila koncesijo za zgraditev mostu čez Donavo, ki bi spajala Rumunijo in našo državo in ki je proračunan na pol milijarde lejev.

Namesto plačila v gotovini bi družba prejela plačilo v rumunsko-jugoslovanskih surovinah.

Vojaške tekme

Vojaške tekme Male antante so zaključene s štafetnim tekom na 50 km.

Prvo mesto je zasedla Češkoslovaška, drugo Jugoslavija in tretje Rumunija.

Oproščeni železničarji

Železničarji, 27 po številu, ki so bili svoj čas zapleteni v znano Našičko afero, so bili v soboto pred prvostopnim disciplinarnim sodiščem pri Generalni direkciji v Beogradu z razsodbo oproščeni, ker se jim ni moglo dokazati ničesar nepoštenega. Pred sodišče so prišli, ker so bili službeno preveč uslužni, torej je tudi prevelika uslužnost sumljiva.

Za naše izseljence

Ministrstvo socialne politike sporoča, da je francoski zunanji minister predložil parlamentu v ratifikacijo recipročno pogodbo, sklenjeno med Francijo in Jugoslavijo, ki se tiče delavskega zavarovanja in drugačne zaščite dela naših rojakov. Upati je, da bo pogodba ratificirana. S tem bo našim izseljencem v Franciji mnogo pomagano, tako glede mezd in ostale socialne zaščite. Za to ratifikacijo je res že skrajni čas.

Državni dolgovi

Ministrstvo financ je izdalo preko agencije «Avala» pregled naših državnih dolgov na dan 1. januarja 1937.

Iz navedene statistike je razvidno, da znašajo naši celokupni notranji in zunanji državni dolgovi 53 milijard dinarjev.

Obetajo se nam boljši časi. To moremo sklepati iz izjave predsednika Narodne skupščine g. Čiriča, v kateri je na seji skupščine povedal, «da bo uvedena svoboda tiska vsaj kolikor se tiče delovanja Narodne skupščine in narodnih poslancev». G. Čirič je tudi rekel, da mora biti tisk borben in da mora lomiti kopje za ali proti kakšni ideji, za ali proti kakšni osebi. — Res je, narodni poslanci so predstavniki naroda in je prav, ako smejo v Narodni skupščini svobodno govoriti in ako smejo časopisi potem te govore tudi svobodno priobčiti. Na ta način dobi narod možnost, da nadzira delo poslancev, ki v skupščino hodijo za to, da so borbeni, kadar je braniti potrebe in pravice ljudstva.

Podružnicam in članom NSZ

Še vedno se dogaja, da podružnice ne ločijo dopisov, ki so namenjeni za NSZ ali upravo «Nova Pravda».

Ako hočete red in točnost, potem naslavljajte dopise na pravilen naslov.

Opustite tudi dopise, ki v isti sapi veljajo za N. S. Z. in upravo «Nove Pravde».

Uprava «Nove Pravde» ima povsem ločeno gospodarstvo od N. S. Z. Njen poštni predal ima štev. 74, ček. račun pa 17.177.

Redno plačujočim članom je naročnina za list že vračunana v plačani članarini, zato naj člani ne vračajo lista.

Širite naš list in nabirajte naročnike zanj.

Vsakega člana dolžnost je, da pridobi vsaj enega naročnika.

Širite „Novo Pravdo“!